

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ
ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ GUTENBERG

Γιώργος Αλογοσκούφης
ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Αρ. έκδ. 3539 - Κωδ. κατ. 9550651
ISBN 978-960-01-2385-2

© Copyright 2022
Εκδόσεις Gutenberg
Γιώργος Αλογοσκούφης

ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ
Κ. Καπένης

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ
Τ. Παλαιοθοδώρου

ΜΑΚΕΤΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ
Χρ. Παρασκευοπούλου

ΕΚΔΟΣΕΙΣ - ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Διδότου 37 - 106 80, Αθήνα
Τηλ. 210 3642003 - 210 3641996
210 3611404 - Fax: 210 3642030

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ιασωνίδου 13 - 546 35
Τηλ. - Fax: 2310 271147

www.dardanosnet.gr – e-mail: info@dardanosnet.gr
e-shop: www.dardanosnet.gr

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η ολική, μερική ή περιληπτική αναπαραγωγή και μετάδοση έστω και μιας σελίδας του παρόντος βιβλίου, κατά παράφραση ή διασκευή με οποιονδήποτε τρόπο (μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό κ.λ.π. – Ν. 2121/93, άρθρο 51). Η απαγόρευση αυτή ισχύει και για τις δημόσιες υπηρεσίες, βιβλιοθήκες, οργανισμούς κ.λ.π. (άρθρο 18). Οι παραβάτες διώκονται (άρθρο 13) και τους επιβάλλονται κατάσχεση, αστικές και ποινικές κυρώσεις σύμφωνα με το νόμο (άρθρα 64-66).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Πρόλογος</i>	27
1. Εισαγωγή	31
1.1 Το Αντικείμενο και η Εξέλιξη της Μακροοικονομικής	33
1.1.1 Η Μακροοικονομική πριν από τον Keynes	33
1.1.2 Η Μακροοικονομική μετά τον Keynes	34
1.1.3 Η Σύγχρονη Μακροοικονομική και η Διαχρονική Προσέγγιση	36
1.2 Τα Κύρια Μακροοικονομικά Μεγέθη	37
1.2.1 Συνολικό και Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ και Ποσοστό Μεγέθυνσης	38
1.2.2 Οι Συνιστώσες της Συνολικής Εγχώριας Δαπάνης	45
1.2.3 Απασχόληση και Ποσοστό Ανεργίας	47
1.2.4 Το Επίπεδο Τιμών και ο Πληθωρισμός	49
1.2.5 Ονομαστικοί και Πραγματικοί Μισθοί και Επιτόκια	55
1.2.6 Το Ισοζύγιο Εξωτερικών Πληρωμών	58
1.2.7 Οι Συναλλαγματικές Ισοτιμίες	58
1.3 Κύρια Χαρακτηριστικά της Οικονομικής Μεγέθυνσης	59
1.3.1 Διαφορές στο Κατά Κεφαλήν Εισόδημα μεταξύ Χωρών	59
1.3.2 Η Ιστορική Εξέλιξη του Κατά Κεφαλήν Προϊόντος και Εισοδήματος	62
1.3.3 Μεγέθυνση και Σύγκλιση στις Κύριες Βιομηχανικές Οικονομίες	64
1.4 Κύρια Χαρακτηριστικά των Οικονομικών Διακυμάνσεων	67
1.4.1 Η Συχνότητα, η Ένταση και η Διάρκεια των Ύφεσεων	68
1.4.2 Οικονομικές Διακυμάνσεις και το Ποσοστό Ανεργίας	70

1.4.3 Τάσεις και Διακυμάνσεις στο Επίπεδο Τιμών και στον Πληθωρισμό	73
1.5 Η Μέθοδος της Μακροοικονομικής Ανάλυσης	76
1.5.1 Μακροοικονομικά Υποδείγματα	76
1.5.2 Βραχυχρόνια, Μεσοχρόνια και Μακροχρόνια Ανάλυση . . .	79
1.6 Η Διάρθρωση του Βιβλίου	80

ΕΝΟΤΗΤΑ Α

ΒΡΑΧΥΧΡΟΝΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΕ ΜΙΑ ΚΛΕΙΣΤΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

2. Συνολική Ζήτηση, Παραγωγή και Απασχόληση στη Βραχυχρόνια Ισορροπία	85
2.1 Σύνθεση της Συνολικής Ζήτησης σε Μια Κλειστή Οικονομία	86
2.2 Το Βασικό Κεϋνσιανό Μακροοικονομικό Υπόδειγμα	88
2.2.1 Η Κεϋνσιανή Συνάρτηση Συνολικής Κατανάλωσης	89
2.2.2 Οι Συνολικές Ακαθάριστες Επενδύσεις	91
2.2.3 Δημόσιες Δαπάνες και Φόροι	92
2.2.4 Βραχυχρόνια Ισορροπία στην Αγορά Αγαθών και Υπηρεσιών	93
2.2.5 Ο Προσδιορισμός της Ισορροπίας και ο Πολλαπλασιαστής	94
2.2.6 Δυναμική Προσαρμογή της Συνολικής Παραγωγής;	99
2.3 Δημοσιονομική Πολιτική και Συνολική Παραγωγή	100
2.4 Παραγωγή, Απασχόληση και Ανεργία	103
2.5 Επενδύσεις, Επιτόκια και Συνολική Ζήτηση	105
2.5.1 Η Συνάρτηση Επενδύσεων	107
2.5.2 Συνολική Ζήτηση, Επιτόκιο και Συνολική Παραγωγή: Η Σχέση IS	108
2.5.3 Η Σχέση IS και η Νομισματική Πολιτική	111
2.5.4 Η Σχέση IS και η Δημοσιονομική Πολιτική	112
2.6 Δυνατότητες και Περιορισμοί της Μακροοικονομικής Πολιτικής	113
2.7 Συμπεράσματα	116

3. Χρήμα, Επιτόκια και Νομισματική Πολιτική	117
3.1 Το Χρήμα και οι Λειτουργίες του	117
3.1.1 Το Χρήμα ως Μονάδα Μέτρησης Αξιών	118
3.1.2 Το Χρήμα ως Μέσο Πληρωμών	118
3.1.3 Το Χρήμα ως Μορφή Διακράτησης Πλούτου	120
3.2 Η Προσφορά Χρήματος και οι Κεντρικές Τράπεζες	120
3.2.1 Ο Ρόλος των Κεντρικών Τραπεζών	121
3.2.2 Η Νομισματική Βάση και η Προσφορά Χρήματος	122
3.3 Η Ζήτηση Χρήματος.	126
3.4 Βραχυχρόνια Ισορροπία στην Αγορά Χρήματος και Νομισματική Πολιτική	129
3.4.1 Η Σχέση LM: Πραγματικό Εισόδημα και Ονομαστικό Επιτόκιο	130
3.4.2 Προσφορά Χρήματος, Επιτόκια και Νομισματική Πολιτική.	132
3.4.3 Πολιτικές Ανοικτής Αγοράς.	133
3.4.4 Η Νομισματική Πολιτική και η Καμπύλη <i>LM</i>	136
3.4.5 Εργαλεία των Κεντρικών Τραπεζών: Προσφορά Χρήματος και Επιτόκια	136
3.5 Συμπεράσματα	140
4. Συνολική Παραγωγή και Ονομαστικό Επιτόκιο: Το Πλαίσιο IS-LM	142
4.1 Συνολική Παραγωγή και Ονομαστικό Επιτόκιο: Το Υπόδειγμα IS-LM	142
4.1.1 Στόχοι για την Προσφορά Χρήματος και Βραχυχρόνια Ισορροπία	143
4.1.2 Επιπτώσεις της Δημοσιονομικής Πολιτικής	145
4.1.3 Επιπτώσεις της Νομισματικής Πολιτικής.	147
4.1.4 Το Μείγμα της Δημοσιονομικής και Νομισματικής Πολιτικής	148
4.1.5 Επιπτώσεις της Δημοσιονομικής Πολιτικής με Πολιτική Σταθερού Ονομαστικού Επιτοκίου	149
4.1.6 Οι Επιπτώσεις της Νομισματικής Πολιτικής όταν Ακολουθείται Πολιτική Σταθερού Ονομαστικού Επιτοκίου	150
4.2 Η Δυναμική Προσαρμογή προς τη Βραχυχρόνια Ισορροπία	151

4.2.1 Χρονικές Υστερήσεις στη Μακροοικονομική Προσαρμογή	152
4.2.2 Ένα Απλό Δυναμικό Βραχυχρόνιο Υπόδειγμα IS-LM . . .	153
4.2.3 Η Δυναμική Προσαρμογή προς τη Βραχυχρόνια Ισορροπία	156
4.2.4 Η Ταχύτητα της Προσαρμογής	159
4.3 Το Υπόδειγμα IS-LM και η Εξήγηση των Οικονομικών Διακυμάνσεων	160
4.4 Συμπεράσματα	166
5. Συνολική Ζήτηση, Συνολική Προσφορά και το Επίπεδο Τιμών: Το Πλαίσιο AD-AS	167
5.1 Το Υπόδειγμα IS-LM και η Συνολική Ζήτηση: Η Καμπύλη <i>AD</i>	168
5.1.1 Η Συνολική Ζήτηση με Στόχους για την Προσφορά Χρήματος	169
5.1.2 Η Συνολική Ζήτηση με Στόχους για το Ονομαστικό Επιτόκιο	171
5.2 Σταθερή Οριακή Παραγωγικότητα της Εργασίας και Συνολική Προσφορά: Η Οριζόντια Καμπύλη <i>AS</i>	173
5.3 Φθίνουσα Οριακή Παραγωγικότητα της Εργασίας και Συνολική Προσφορά: Η Γενικευμένη Καμπύλη <i>AS</i>	175
5.3.1 Φθίνουσα Οριακή Παραγωγικότητα της Εργασίας, Απασχόληση, Παραγωγή και Πραγματικοί Μισθοί	175
5.3.2 Βραχυχρόνια Ακαμψία των Ονομαστικών Μισθών και η Καμπύλη <i>AS</i>	178
5.4 Βραχυχρόνιος Προσδιορισμός της Συνολικής Παραγωγής και του Επιπέδου Τιμών: Το Υπόδειγμα AD-AS	179
5.5 Επιπτώσεις Διαταραχών στη Συνολική Προσφορά	181
5.6 Το Υπόδειγμα AD-AS και η Αγορά Εργασίας	183
5.6.1 Η Αγορά Εργασίας με Άμεση Προσαρμογή των Ονομαστικών Μισθών	184
5.6.2 Βραχυχρόνια Ακαμψία των Ονομαστικών Μισθών και Ακούσια Ανεργία	185
5.7 Συμπεράσματα	186

6. Πληθωρισμός και Ανεργία: Η Καμπύλη Phillips	187
6.1 Το Κεϋνσιανό Υπόδειγμα και η Καμπύλη Phillips	189
6.1.1 Η Αρνητική Σχέση μεταξύ Πληθωρισμού Μισθών και Ανεργίας	190
6.1.2 Από τον Πληθωρισμό Μισθών στον Πληθωρισμό Τιμών . . .	191
6.1.3 Μακροοικονομική Πολιτική σε Ένα Υπόδειγμα IS-LM-PC	192
6.2 Αστάθεια της Καμπύλης Phillips, Πληθωριστικές Προσδοκίες και Φυσικό Ποσοστό Ανεργίας	193
6.2.1 Η Προσαρμογή των Πληθωριστικών Προσδοκιών	194
6.2.2 Το Φυσικό Ποσοστό Ανεργίας	195
6.3 Προσαρμογή Πληθωριστικών Προσδοκιών και Καμπύλη Phillips	196
6.3.1 Πολιτική Χαμηλής Ανεργίας και Πληθωρισμός	197
6.3.2 Η Μακροοικονομική Επιλογή μεταξύ Ανεργίας και Πληθωρισμού.	199
6.4 Μικροοικονομικά Θεμέλια της Καμπύλης Phillips και Ορθολογικές Προσδοκίες	202
6.5 Συμπεράσματα	203
Παράρτημα Κεφαλαίου 6: Η Γενική Μορφή της Υπόθεσης των Προσαρμοζόμενων Προσδοκιών και η Καμπύλη Phillips	205

ΕΝΟΤΗΤΑ Β

ΜΕΣΟΧΡΟΝΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΕ ΜΙΑ ΚΛΕΙΣΤΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

7. Μισθοί, Απασχόληση και το Φυσικό Ποσοστό Ανεργίας.	209
7.1 Το Πλήρως Ανταγωνιστικό Υπόδειγμα της Αγοράς Εργασίας	211
7.2 Η Ανεργία και οι Ροές στην Αγορά Εργασίας.	212
7.3 Ο Προσδιορισμός των Μισθών και το Ποσοστό Ανεργίας . . .	216
7.3.1 Θεωρίες Διαπραγματεύσεων μεταξύ Εργοδοτών και Εργαζομένων	218
7.3.2 Θεωρίες Μονομερούς Προσδιορισμού των Μισθών	219
7.4 Ένα Υπόδειγμα του Προσδιορισμού Μισθών, Τιμών και Ποσοστού Ανεργίας Ισορροπίας	221

7.4.1	Στρεβλώσεις στην Αγορά Εργασίας και Προσδιορισμός των Ονομαστικών Μισθών	221
7.4.2	Ατελής Ανταγωνισμός και Προσδιορισμός των Τιμών . . .	224
7.4.3	Πραγματικοί Μισθοί και το Ποσοστό Ανεργίας Ισορροπίας	226
7.4.4	Το Ποσοστό Ανεργίας Ισορροπίας και το Φυσικό Ποσοστό	228
7.4.5	Προσδιοριστικοί Παράγοντες του Φυσικού Επιπέδου των Πραγματικών Μισθών και του Φυσικού Ποσοστού Ανεργίας	229
7.4.6	Επιπτώσεις μιας Αύξησης της Ολιγοπωλιακής Διάρθρωσης της Αγοράς Αγαθών και Υπηρεσιών	231
7.4.7	Επιπτώσεις μιας Αύξησης των Επιδομάτων Ανεργίας, της Προστασίας της Απασχόλησης, των Κατώτατων Μισθών και της Φορολογίας	232
7.4.8	Αύξηση της Συνολικής Παραγωγικότητας των Συντελεστών	233
7.5	Φυσικό Ποσοστό Ανεργίας και Φυσικό Επίπεδο Παραγωγής	234
7.6	Προσδιορισμός Μισθών και Τιμών και η Καμπύλη Phillips	236
7.7	Συμπεράσματα	239
8.	Χρήμα, Πληθωρισμός και Επιτόκια σε Μεσοχρόνιο Ορίζοντα	240
8.1	Προσδοκώμενος Πληθωρισμός και η Διάκριση μεταξύ Ονομαστικών και Πραγματικών Επιτοκίων	241
8.1.1	Το Πραγματικό Επιτόκιο και η Εξίσωση Fisher	241
8.1.2	Πώς Προκύπτει η Εξίσωση Fisher;	242
8.1.3	Η Προσεγγιστική Μορφή της Εξίσωσης Fisher	243
8.1.4	Η Εξίσωση Fisher και η Βραχυχρόνια Ανάλυση της Νομισματικής Πολιτικής	244
8.1.5	Ο Προσδοκώμενος Πληθωρισμός και η Μεσοχρόνια Διάκριση μεταξύ Ονομαστικών και Πραγματικών Επιτοκίων	245
8.2	Η Προσφορά Χρήματος, το Επίπεδο Τιμών και ο Πληθωρισμός	246
8.2.1	Η Ουδετερότητα του Χρήματος	246
8.2.2	Ποσοστό Μεταβολής της Προσφοράς Χρήματος και Πληθωρισμός	247
8.2.3	Η Ουδετερότητα του Χρήματος στην Πράξη	249

8.3	Τα Έσοδα από το Εκδοτικό Προνόμιο και ο Πληθωρισμός	251
8.4	Το Κόστος του Υψηλού Προσδοκώμενου Πληθωρισμού . . .	255
8.5	Συμπεράσματα	257
9.	Αβεβαιότητα, Κίνδυνοι και Χρηματοπιστωτικές Αγορές . . .	259
9.1	Η Φύση και ο Ρόλος των Χρηματοπιστωτικών Αγορών . . .	260
9.1.1	Πρωτογενείς έναντι Δευτερογενών Αγορών	261
9.1.2	Δάνεια και Ομόλογα έναντι Μετοχών	263
9.1.3	Χρηματαγορές και Κεφαλαιαγορές	264
9.2	Χρηματοπιστωτικοί Ενδιάμεσοι: Σημασία, Ρόλος, Κίνδυνοι	264
9.2.1	Κόστος Συναλλαγών και Επιμερισμός Κινδύνων . . .	265
9.2.2	Ασύμμετρη Πληροφόρηση: Ανεπιθύμητη Επιλογή και Ηθικός Κίνδυνος	265
9.2.3	Οικονομίες Πεδίου Δράσης και Συγκρούσεις Συμφερόντων	267
9.2.4	Οι Κίνδυνοι της Χρηματοπιστωτικής Διαμεσολάβησης	267
9.3	Χρηματοπιστωτικά Μέσα και Παρούσες Αξίες	268
9.3.1	Η Έννοια της Παρούσας Αξίας	268
9.3.2	Δάνεια και Ομόλογα	269
9.3.3	Απόδοση μέχρι τη Λήξη Δανείων και Ομολόγων	270
9.4	Ποσοστό Απόδοσης, Διάρκεια και Επιτόκιο Ομολόγων . . .	271
9.5	Κίνδυνος Μη Εξόφλησης, Ασφάλιστρο Κινδύνου και Επιτόκια	273
9.6	Επιτόκια, Μερίσματα και οι Τιμές των Μετοχών	275
9.7	Χρηματοπιστωτικοί Ενδιάμεσοι και Κίνδυνοι της Μόχλευσης	277
9.7.1	Μόχλευση και Ποσοστό Απόδοσης επί των Ιδίων Κεφαλαίων	278
9.7.2	Οι Κίνδυνοι της Μόχλευσης	279
9.8	Συμπεράσματα	281
10.	Χρηματοπιστωτικές Διαταραχές και Μακροοικονομική Πολιτική	282
10.1	Το Γενικευμένο Πλαίσιο IS-LM-PC	283
10.1.1	Χρηματοπιστωτικές Διαταραχές και Οικονομική Δραστηριότητα	283

10.1.2	Γενικεύοντας το Πλαίσιο IS	284
10.1.3	Γενικεύοντας το Πλαίσιο LM	285
10.1.4	Η Καμπύλη Phillips και ο Πληθωρισμός	287
10.1.5	Το Γενικευμένο Πλαίσιο IS-LM-PC	289
10.2	Επιπτώσεις μιας Αρνητικής Χρηματοπιστωτικής Διαταραχής	290
10.2.1	Βραχυχρόνιες Μακροοικονομικές Επιπτώσεις	291
10.2.2	Η Βέλτιστη Αντίδραση της Νομισματικής Πολιτικής	292
10.2.3	Επιπτώσεις του Μηδενικού Κατώτατου Επιπέδου για τα Επιτόκια	293
10.3	Σταθεροποιητική Πολιτική στο Γραμμικό Λογαριθμικό Υπόδειγμα IS-LM-PC	298
10.3.1	Ένα Γραμμικό Λογαριθμικό Υπόδειγμα IS-LM-PC	298
10.3.2	Σταθεροποιητική Πολιτική υπό Ορθολογικές Προσδοκίες	300
10.4	Συμπεράσματα	302
11.	Η Δημοσιονομική Πολιτική και το Δημόσιο Χρέος	303
11.1	Δημοσιονομικά Ελλείμματα και Δημόσιο Χρέος	304
11.1.1	Συνολικά Δημοσιονομικά Ελλείμματα και Δημόσιο Χρέος	305
11.1.2	Πρωτογενή Ελλείμματα και Διαχρονική Εξέλιξη του Δημοσίου Χρέους	306
11.1.3	Συνθήκες Βιωσιμότητας του Δημοσίου Χρέους	307
11.2	Η Διαχρονική Εξέλιξη του Δημοσίου Χρέους σε Σχέση με το ΑΕΠ	311
11.2.1	Ισοσκελισμένος Προϋπολογισμός και Εξέλιξη Λόγου Χρέους προς ΑΕΠ	313
11.2.2	Πολιτικές Προσαρμογής του Πρωτογενούς Δημοσιονομικού Ισοζυγίου	315
11.2.3	Η Ταχύτητα της Προσαρμογής του Λόγου Χρέους προς ΑΕΠ	318
11.3	Το Δημόσιο Χρέος, οι Πόλεμοι και οι Ύφεςεις	319
11.3.1	Πολεμικές Δαπάνες και Δημόσιο Χρέος	321
11.3.2	Ύφεςεις και Δημόσιο Χρέος	323
11.4	Η Ρικαρδιανή Ισοδυναμία μεταξύ Χρέους και Φόρων	325

11.5 Αντιμετώπιση του Προβλήματος του Δημοσίου Χρέους . . .	327
11.5.1 Η Διαχρονική Ασουνέπεια της Δημοσιονομικής Πολιτικής	327
11.5.2 Κίνητρα για Αναβολή της Δημοσιονομικής Προσαρμογής	328
11.5.3 Η Σημασία των Δημοσιονομικών Θεσμών	330
11.5.4 Το Υψηλό Δημόσιο Χρέος και οι Συνέπειές του	330
11.6 Συμπεράσματα	331
12. Νομισματική Πολιτική, Πληθωρισμός και Οικονομική Σταθεροποίηση	333
12.1 Μακροχρόνιες Τάσεις και Διακυμάνσεις του Επιπέδου Τιμών και του Πληθωρισμού	334
12.2 Επίπεδο Τιμών, Πληθωρισμός και Προσφορά Χρήματος . . .	335
12.3 Ιστορική Εξέλιξη της Νομισματικής Πολιτικής	336
12.3.1 Η Νομισματική Πολιτική στον 19ο Αιώνα	336
12.3.2 Δημοσιονομικές και Νομισματικές Επιπτώσεις του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου	338
12.3.3 Νομισματικές Εξελίξεις στη Διάρκεια του Μεσοπολέμου	339
12.3.4 Η Εμφάνιση του Φαινομένου των Υπερπληθωρισμών, 1920-1946	341
12.3.5 Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και το Σύστημα του Bretton Woods	342
12.3.6 Κυμαινόμενες Ισοτιμίες, Νομισματική Χαλάρωση και Στασιμοπληθωρισμός	343
12.3.7 Η Μετατόπιση της Έμφασης της Νομισματικής Πολιτικής από την Ανεργία στον Πληθωρισμό	344
12.3.8 Χώρες Υψηλού και Πολύ Υψηλού Πληθωρισμού	345
12.4 Έσοδα από το Εκδοτικό Προνόμιο και Πληθωρισμός . . .	346
12.4.1 Δημοσιονομικά Ελλείμματα και Πληθωρισμός	347
12.4.2 Δυναμική του Δημοσίου Χρέους και Έσοδα από το Εκδοτικό Προνόμιο	348
12.4.3 Έσοδα από το Εκδοτικό Προνόμιο, Ζήτηση Χρήματος και Πληθωρισμός	350
12.4.4 Μέγιστα Έσοδα Ισορροπίας από το Εκδοτικό Προνόμιο	352

12.4.5 Έσοδα από Εκδοτικό Προνόμιο και Ισορροπία με Υψηλό Πληθωρισμό	354
12.4.6 Δυναμική Προσαρμογή του Ρυθμού Νομισματικής Επέκτασης.	356
12.4.7 Η Μετάπτωση σε Υπερπληθωρισμό	358
12.4.8 Ορθολογικές Προσδοκίες και Έσοδα από Εκδοτικό Προνόμιο	360
12.4.9 Σχέση μεταξύ Χρήσης Εκδοτικού Προνομίου και Πληθωρισμού	361
12.5 Η Νομισματική Πολιτική ως Μέσο Μακροοικονομικής Σταθεροποίησης	362
12.5.1 Αντιπαραθέσεις Αναφορικά με τη Νομισματική Πολιτική	363
12.5.2 Πληθωρισμός, Ανεργία και Αξιοπιστία της Νομισματικής Πολιτικής	365
12.5.3 Καμπύλη Phillips, Πληθωριστικές Προσδοκίες και Φυσικό Ποσοστό Ανεργίας	366
12.5.4 Επιλογή μεταξύ Πληθωρισμού και Ανεργίας και Νομισματική Πολιτική «Διακριτικής Ευχέρειας»	367
12.5.5 Η Πληθωριστική Προκατάληψη της Νομισματικής Πολιτικής της «Διακριτικής Ευχέρειας»	369
12.5.6 Νομισματική Πολιτική «Διακριτικής Ευχέρειας» και Διαδικασία Μετάβασης σε Υψηλό Πληθωρισμό	371
12.5.7 Η Μετάβαση σε Νομισματική Πολιτική «Στόχευσης του Πληθωρισμού»	373
12.5.8 Πληθωρισμός, Ανεργία και Πολιτική «Στόχευσης του Πληθωρισμού»	375
12.5.9 Νομισματική Πολιτική «Στόχευσης του Πληθωρισμού» και Μετάβαση σε Ισορροπία με Χαμηλό Πληθωρισμό	377
12.5.10 Η Περίπτωση των Ορθολογικών Προσδοκιών	380
12.6 Τα Μέσα της Νομισματικής Πολιτικής	382
12.6.1 Στόχοι για την Προσφορά Χρήματος	384
12.6.2 Η Πολιτική της Απευθείας «Στόχευσης του Πληθωρισμού»	387
12.6.3 Η Πολιτική των Επιτοκίων και ο Κανόνας του Taylor	387
12.6.4 Μη Συμβατική Νομισματική Πολιτική	390
12.7 Συμπεράσματα	391

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ

ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΩΝ

13. Εισαγωγή στη Μακροοικονομική των Ανοικτών Οικονομιών	395
13.1 Εθνικολογιστικά Μεγέθη σε Μια Ανοικτή Οικονομία . . .	396
13.1.1 Το Ισοζύγιο Αγαθών και Υπηρεσιών και το Εμπορικό Ισοζύγιο	397
13.1.2 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν και Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα	397
13.1.3 Το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών	400
13.1.4 Οι Συναλλαγματικές Ισοτιμίες	402
13.2 Ανοικτές Οικονομίες και το Διεθνές Νομισματικό Σύστημα	406
13.2.1 Βασικά Χαρακτηριστικά του Διεθνούς Νομισματικού Συστήματος	407
13.2.2 Το Τρίλημμα των Ανοικτών Οικονομιών	408
13.2.3 Ο Διμεταλλισμός και ο Διεθνής Κανόνας Χρυσού . . .	408
13.2.4 Η Περίοδος του Μεσοπολέμου και το Σύστημα του Bretton Woods	410
13.2.5 Το Τρέχον Διεθνές Νομισματικό Σύστημα	411
13.3 Η Εξέλιξη της Διεθνούς Μακροοικονομικής	412
13.3.1 Ο Μηχανισμός Τιμών-Ροών Πολύτιμων Μετάλλων του Hume	412
13.3.2 Η Κεϋνσιανή Προσέγγιση	414
13.3.3 Ελεύθερη Κίνηση Κεφαλαίων και η Προσέγγιση του Mundell	415
13.3.4 Σύστημα Κυμαινομένων Ισοτιμιών και Νομισματική Προσέγγιση	416
13.3.5 Η Σύγχρονη Διαχρονική Προσέγγιση	417
13.4 Συμπεράσματα	417
14. Διεθνείς Χρηματαγορές και Συναλλαγματικές Ισοτιμίες . . .	419
14.1 Οι Διεθνείς Χρηματαγορές	420
14.2 Η Διεθνής Αγορά Συναλλάγματος	421
14.2.1 Συναλλαγματικές Ισοτιμίες	422
14.2.2 Ο Ρόλος του Δολαρίου στην Αγορά Συναλλάγματος . . .	424
14.2.3 Κατηγορίες Συναλλαγών στην Αγορά Συναλλάγματος	425

14.2.4	Ευρωνομίσματα και Ευρωκαταθέσεις	426
14.3	Ισοδυναμία των Επιτοκίων και Συναλλαγματικές Ισοτιμίες	427
14.3.1	Η Καλυμμένη Ισοδυναμία των Επιτοκίων	427
14.3.2	Η Ακάλυπτη Ισοδυναμία των Επιτοκίων	428
14.3.3	Προθεσμιακή Ισοτιμία και Προσδοκώμενη Μελλοντική Ισοτιμία	429
14.3.4	Ο Προσδιορισμός της Τρέχουσας Συναλλαγματικής Ισοτιμίας	430
14.3.5	Ο Ρόλος των Προσδοκιών στον Προσδιορισμό των Τρεχουσών Ισοτιμιών	430
14.4	Συμπεράσματα	432
15.	Συνολική Ζήτηση, Παραγωγή και Εξωτερικό Ισοζύγιο	434
15.1	Ισοζύγιο Αγαθών και Υπηρεσιών και Συνολική Ζήτηση . . .	435
15.1.1	Προσδιοριστικοί Παράγοντες της Ζήτησης για Εξαγωγές	436
15.1.2	Προσδιοριστικοί Παράγοντες της Ζήτησης για Εισαγωγές	436
15.1.3	Βραχυχρόνιοι Προσδιοριστικοί Παράγοντες του Ισοζυγίου Αγαθών και Υπηρεσιών	438
15.1.4	Προσδιοριστικοί Παράγοντες της Συνολικής Ζήτησης σε Μια Ανοικτή Οικονομία	442
15.2	Βραχυχρόνια Ισορροπία στην Αγορά Αγαθών και Υπηρεσιών σε Μια Ανοικτή Οικονομία	444
15.3	Το Ισοζύγιο Αγαθών και Υπηρεσιών και η Καμπύλη J . . .	447
15.4	Συμπεράσματα	448
16.	Κινητικότητα Κεφαλαίων και Βραχυχρόνια Ισορροπία σε Μια Μικρή Ανοικτή Οικονομία	451
16.1	Η Συνάρτηση Συνολικής Ζήτησης και η Βραχυχρόνια Ισορροπία στην Αγορά Αγαθών και Υπηρεσιών	454
16.2	Βραχυχρόνια Ισορροπία στις Χρηματαγορές: Εγχώρια Αγορά Χρήματος και Διεθνής Αγορά Συναλλάγματος . . .	455
16.3	Το Υπόδειγμα Mundell-Fleming	456
16.3.1	Το Προσαρμοσμένο Πλαίσιο IS-LM και η Εσωτερική Ισορροπία	457

16.3.2 Βραχυχρόνιος Προσδιορισμός του Ισοζυγίου Αγαθών και Υπηρεσιών και η «Εξωτερική Ισορροπία»	463
16.3.3 Ιδιότητες της Βραχυχρόνιας Μακροοικονομικής Ισορροπίας	467
16.4 Νομισματική και Δημοσιονομική Πολιτική με Κυμαινόμενες Συναλλαγματικές Ισοτιμίες	469
16.4.1 Επιπτώσεις της Νομισματικής Πολιτικής	471
16.4.2 Επιπτώσεις της Δημοσιονομικής Πολιτικής	472
16.4.3 Ο Ρόλος της Βραχυχρόνιας Σταθεροποιητικής Πολιτικής	474
16.5 Νομισματική και Δημοσιονομική Πολιτική με Σταθερές Συναλλαγματικές Ισοτιμίες	475
16.5.1 Παρεμβάσεις στην Αγορά Συναλλάγματος και Νομισματική Πολιτική	476
16.5.2 Βραχυχρόνια Ισορροπία στην Αγορά Αγαθών και Υπηρεσιών	477
16.5.3 Νομισματική και Δημοσιονομική Πολιτική με Σταθερές Ισοτιμίες	479
16.5.4 Επιπτώσεις μιας Εφάπαξ Υποτίμησης της Σταθερής Ισοτιμίας	480
16.5.5 Σταθεροποιητική Πολιτική και Συστήματα Σταθερών Ισοτιμιών	482
16.6 Συμπεράσματα	483
17. Μεσοχρόνιος Προσδιορισμός των Συναλλαγματικών Ισοτιμιών	485
17.1 Ιστορικές Εξελίξεις Συναλλαγματικών Ισοτιμιών	486
17.2 Ο Νόμος της Μίας Τιμής και η Ισοδυναμία των Αγοραστικών Δυνάμεων	489
17.3 Η Μεσοχρόνια Νομισματική Προσέγγιση στις Συναλλαγματικές Ισοτιμίες	491
17.4 Αποκλίσεις από την Ισοδυναμία των Αγοραστικών Δυνάμεων	493
17.5 Η Μεσοχρόνια Πραγματική Συναλλαγματική Ισοτιμία	494
17.6 Η Μεσοχρόνια Ονομαστική Συναλλαγματική Ισοτιμία	498
17.7 Συμπεράσματα	499

18. Κυμαινόμενες Ισοτιμίες, Σταθερές Ισοτιμίες και Νομισματικές Ενώσεις	502
18.1 Πληθωριστικές Προσδοκίες και Συστήματα Συναλλαγματικών Ισοτιμιών	503
18.2 Προσδοκίες Υποτίμησης και Συναλλαγματικές Κρίσεις . . .	507
18.3 Διακυμάνσεις και Ανισορροπίες σε Καθεστώτα Κυμαινομένων Ισοτιμιών	511
18.4 Υπέρ και Κατά Συστημάτων Κυμαινομένων και Σταθερών Ισοτιμιών	512
18.5 Ενιαίες Νομισματικές Περιοχές	513
18.5.1 Οφέλη από την Υιοθέτηση Ενός Ενιαίου Νομίσματος . . .	513
18.5.2 Κόστος από την Υιοθέτηση Ενός Ενιαίου Νομίσματος	514
18.6 Συμπεράσματα	517
19. Διεθνής Δανεισμός, Εξωτερική Ισορροπία και Κρίσεις Εξωτερικού Χρέους	519
19.1 Χρηματοδότηση Ελλειμμάτων Εξωτερικού Ισοζυγίου . . .	521
19.2 Δυναμική Εξωτερικού Χρέους και Εξωτερική Ισορροπία	524
19.3 Συνθήκες Δημιουργίας Κρίσης Εξωτερικού Χρέους	529
19.4 Κρίσεις Εξωτερικού Χρέους: Η Ιστορική Εμπειρία	531
19.4.1 Κρίσεις Εξωτερικού Χρέους κατά τον 19ο Αιώνα . . .	531
19.4.2 Κρίσεις Εξωτερικού Χρέους στο Πρώτο Μισό του 20ού Αιώνα	532
19.4.3 Κρίσεις Εξωτερικού Χρέους μετά το 1970	532
19.5 Συμπεράσματα	538

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ

ΣΥΣΣΩΡΕΥΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ
ΚΑΙ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ

20. Συσσώρευση Κεφαλαίου και Οικονομική Μεγέθυνση	543
20.1 Το Υπόδειγμα του Solow	545
20.1.1 Η Νεοκλασική Συνάρτηση Παραγωγής	546
20.1.2 Η Συνάρτηση Παραγωγής Cobb-Douglas	547
20.1.3 Μεγέθυνση του Πληθυσμού και Τεχνική Πρόοδος . . .	548

20.1.4 Αποταμιεύσεις, Συσσώρευση Κεφαλαίου και Οικονομική Μεγέθυνση	549
20.2 Η Πορεία της Ισόρροπης Μεγέθυνσης	550
20.2.1 Η Πορεία της Ισόρροπης Μεγέθυνσης και η Διαδικασία της Σύγκλισης	552
20.2.2 Προσδιοριστικοί Παράγοντες της Πορείας της Ισόρροπης Μεγέθυνσης	554
20.3 Ανταγωνιστικές Αγορές, Πραγματικά Επιτόκια και Πραγματικοί Μισθοί.	560
20.4 Το Ποσοστό Αποταμιεύσεων και ο Χρυσός Κανόνας.	561
20.5 Η Διαδικασία της Οικονομικής Μεγέθυνσης και το Υπόδειγμα του Solow	564
20.5.1 Κωδικοποίηση των Κύριων Χαρακτηριστικών της Μεγέθυνσης	565
20.5.2 Διαφορές μεταξύ Οικονομιών στην Πορεία της Μεγέθυνσης	566
20.5.3 Σύγκλιση υπό Προϋποθέσεις	570
20.6 Συμπεράσματα	571
21. Ανθρώπινο Κεφάλαιο, Τεχνική Πρόοδος και Ενδογενής Οικονομική Μεγέθυνση	573
21.1 Εξωτερικές Επιδράσεις από τη Συσσώρευση Φυσικού Κεφαλαίου	575
21.1.1 Η Συνάρτηση Παραγωγής	576
21.1.2 Συσσώρευση Κεφαλαίου και Εξωτερικές Επιδράσεις	576
21.2 Η Περίπτωση της Ενδογενούς Μεγέθυνσης	579
21.2.1 Ο Προσδιορισμός του Ποσοστού Ενδογενούς Μεγέθυνσης	580
21.2.2 Προσδιορισμός Πραγματικού Επιτοκίου και Πραγματικού Μισθού	581
21.3 Επενδύσεις σε Ανθρώπινο Κεφάλαιο και Οικονομική Μεγέθυνση	583
21.3.1 Το Γενικευμένο Υπόδειγμα του Solow	583
21.3.2 Η Πορεία της Ισόρροπης Μεγέθυνσης με Εξωγενή Τεχνική Πρόοδο	585

21.3.3	Ενδογενής Μεγέθυνση στο Γενικευμένο Υπόδειγμα του Solow	587
21.4	Το Υπόδειγμα Συσσώρευσης Ανθρωπίνου Κεφαλαίου του Jones	588
21.5	Υποδείγματα Ενδογενούς Τεχνικής Προόδου	589
21.5.1	Βασικά Χαρακτηριστικά των Ιδεών και Καινοτομιών	590
21.5.2	Ένα Απλό Υπόδειγμα Παραγωγής Ιδεών και Καινοτομιών	592
21.5.3	Προσδιορισμός του Ρυθμού Ενδογενούς Τεχνικής Προόδου	594
21.6	Θεσμοί, Πολιτική και Αναπτυξιακές Επιδόσεις	595
21.7	Συμπεράσματα	601

ΕΝΟΤΗΤΑ Ε

Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ
ΚΑΙ Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

22.	Εισαγωγή στη Διαχρονική Προσέγγιση	605
22.1	Ένα Ανταγωνιστικό Υπόδειγμα Γενικής Ισορροπίας Μίας Περιόδου	606
22.1.1	Πόροι, Προτιμήσεις και Βέλτιστη Συμπεριφορά των Νοικοκυριών	607
22.1.2	Επιχειρήσεις, Τεχνολογία Παραγωγής και Μεγιστοποίηση Κερδών	609
22.1.3	Γενική Ανταγωνιστική Ισορροπία	612
22.2	Ένα Ανταγωνιστικό Υπόδειγμα Γενικής Ισορροπίας Δύο Περιόδων	613
22.2.1	Το Αντιπροσωπευτικό Νοικοκυριό σε Ένα Υπόδειγμα Δύο Περιόδων	613
22.2.2	Βέλτιστη Επιλογή της Κατανάλωσης σε Ένα Υπόδειγμα Δύο Περιόδων	617
22.2.3	Η Αντιπροσωπευτική Επιχείρηση σε Ένα Υπόδειγμα Δύο Περιόδων	620
22.2.4	Γενική Διαχρονική Ανταγωνιστική Ισορροπία	622
22.3	Η Δημοσιονομική Πολιτική: Δημόσιες Δαπάνες, Φόροι και Δημόσιο Χρέος	629

22.3.1 Δημόσιες Δαπάνες και Φόροι σε Ένα Υπόδειγμα Μίας Περιόδου	629
22.3.2 Δημόσιες Δαπάνες, Φόροι και Δημόσιο Χρέος σε Ένα Υπόδειγμα Δύο Περιόδων	632
22.4 Το Υπόδειγμα Δύο Περιόδων και η Διαχρονική Προσέγγιση	637
22.5 Συμπεράσματα	638
23. Η Διαχρονική Προσέγγιση στο Ισοζύγιο Πληρωμών	640
23.1 Το Ισοζύγιο Πληρωμών σε Ένα Ανταγωνιστικό Υπόδειγμα Δύο Περιόδων	640
23.1.1 Βέλτιστη Διαχρονική Επιλογή της Κατανάλωσης . . .	641
23.1.2 Κλειστές και Ανοικτές Οικονομίες	643
23.1.3 Η Πορεία του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών . . .	646
23.2 Ένα Ανταγωνιστικό Υπόδειγμα Δύο Περιόδων με Κεφάλαιο και Επενδύσεις	647
23.2.1 Παραγωγή και Εξωτερικό Ισοζύγιο σε μία Οικονομία Δύο Περιόδων με Κεφάλαιο	648
23.2.2 Η Διαχρονική Καμπύλη Μετασχηματισμού	649
23.2.3 Γενική Ανταγωνιστική Διαχρονική Ισορροπία	650
23.3 Η Διαχρονική Προσέγγιση στο Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών	652
23.4 Συμπεράσματα	656
24. Το Υπόδειγμα του Αντιπροσωπευτικού Νοικοκυριού	658
24.1 Βέλτιστη Επιλογή της Κατανάλωσης από το Αντιπροσωπευτικό Νοικοκυριό	661
24.2 Προσδιορισμός Πραγματικού Επιτοκίου και Πραγματικών Μισθών	664
24.3 Πορεία Ιδιωτικής Κατανάλωσης και Συσσώρευση Κεφαλαίου	665
24.4 Προσαρμογή προς την Πορεία της Ισόρροπης Μεγέθυνσης	668
24.4.1 Η Πορεία της Ισόρροπης Μεγέθυνσης	670
24.4.2 Ο Προσαρμοσμένος Χρυσός Κανόνας	671
24.4.3 Κοινωνική Αποτελεσματικότητα	672
24.5 Προσδιοριστικοί Παράγοντες της Πορείας Ισόρροπης Μεγέθυνσης	673

24.5.1 Το Ποσοστό Διαχρονικής Προτίμησης	673
24.5.2 Η Συνολική Παραγωγικότητα των Συντελεστών	675
24.5.3 Το Ποσοστό Αύξησης του Πληθυσμού	677
24.6 Η Δημοσιονομική Πολιτική και η Ρικαρδιανή Ισοδυναμία	679
24.7 Συμπεράσματα	683
25. Το Υπόδειγμα των Επαλλήλων Γενεών	686
25.1 Το Υπόδειγμα του Diamond	687
25.1.1 Η Διαχρονική Συνάρτηση Χρησιμότητας των Νοικοκυριών	688
25.1.2 Τεχνολογία Παραγωγής και Μεγιστοποίηση Κερδών Επιχειρήσεων	690
25.1.3 Αποταμιεύσεις και Συσσώρευση του Κεφαλαίου . . .	691
25.1.4 Ύπαρξη Πολλαπλών Ισορροπιών.	692
25.1.5 Το Απλοποιημένο Υπόδειγμα του Diamond	694
25.2 Επιπτώσεις της Κοινωνικής Ασφάλισης	699
25.2.1 Επιπτώσεις Ενός Κεφαλαιοποιητικού Συστήματος . . .	700
25.2.2 Επιπτώσεις Ενός Αναδιανεμητικού Συστήματος	700
25.3 Επιπτώσεις του Δημοσίου Χρέους	704
25.4 Συμπεράσματα	708
26. Η «Νέα Κλασική» και η «Νέα Κεϋνσιανή» Μακροοικονομική	709
26.1 Ένα Νέο Κλασικό Υπόδειγμα Οικονομικών Διακυμάνσεων	711
26.1.1 Το Αντιπροσωπευτικό Νοικοκυριό	711
26.1.2 Η Αντιπροσωπευτική Επιχείρηση	712
26.1.3 Μακροοικονομική Ισορροπία	713
26.1.4 Νομισματική Πολιτική	716
26.1.5 Το Υπόδειγμα Ατελούς Πληροφόρησης του Lucas . . .	719
26.2 Ένα «Νέο Κεϋνσιανό» Υπόδειγμα με Προκαθορισμό των Μισθών.	720
26.2.1 Οι «Εντός» της Αγοράς Εργασίας και ο Καθορισμός των Μισθών	722
26.2.2 Καμπύλη Phillips και Πληθωριστικές Προσδοκίες . . .	726
26.2.3 Το Αντιπροσωπευτικό Νοικοκυριό και η «Νέα Καμπύλη IS»	727
26.2.4 Το «Φυσικό» και το Τρέχον Πραγματικό Επιτόκιο . . .	729

26.2.5 Κεντρική Τράπεζα και Προσδιορισμός του Ονομαστικού Επιτοκίου	730
26.2.6 Διακυμάνσεις του Πληθωρισμού, της Παραγωγής και της Ανεργίας	731
26.2.7 Οι Επιπτώσεις της Νομισματικής Πολιτικής	734
26.2.8 Κλιμακωτή Προσαρμογή των Τιμών και η «Νέα Καμπύλη Phillips»	735
26.3 Συμπεράσματα	737
27. Ο Ρόλος της Σύγχρονης Μακροοικονομικής	739
27.1 Η Αλληλεπίδραση Γεγονότων και Ιδεών και ο Ρόλος της Εμπειρικής Μακροοικονομικής	740
27.2 Η Χρηματοπιστωτική Κρίση, η Πανδημία και οι Πρόσφατες Εξελίξεις	744
27.3 Συμπεράσματα	747

ΕΙΔΙΚΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

ΕΙΔΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Εισαγωγή στις Εξισώσεις Διαφορών	753
E.1.1 Μια Συγκλίνουσα Πρωτοβάθμια Γραμμική Εξίσωση Διαφορών	753
E.1.2 Μια Αποκλίνουσα Πρωτοβάθμια Γραμμική Εξίσωση Διαφορών	757
E.1.3 Τελεστές Χρονικής Υστέρησης	760
E.1.4 Γραμμικές Εξισώσεις Διαφορών Πρώτου Βαθμού	762
E.1.5 Γραμμικές Εξισώσεις Διαφορών Δεύτερου Βαθμού	763
E.1.6 Σύστημα Δύο Γραμμικών Εξισώσεων Διαφορών Πρώτου Βαθμού	766
E.1.7 Ένα Σύστημα n Γραμμικών Εξισώσεων Διαφορών Πρώτου Βαθμού.	768
ΕΙΔΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Εισαγωγή στις Στοχαστικές Διαδικασίες	771
E.2.1 Στοχαστικές Διαδικασίες	771
E.2.2 Αυτοπαλίνδρομες Στοχαστικές Διαδικασίες	772
E.2.3 Κινητοί Μέσοι	774

E.2.4 Αυτοπαλίνδρομοι Κινητοί Μέσοι	774
E.2.5 Στοχαστικές Διαδικασίες Ανώτερου Βαθμού	774
ΕΙΔΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Εισαγωγή στις Ορθολογικές Προσδοκίες	776
E.3.1 Ο Ορισμός των Ορθολογικών Προσδοκιών	776
E.3.2 Ορθολογικές Προσδοκίες για Αυτοπαλίνδρομες Στοχαστικές Διαδικασίες	778
E.3.3 Πρωτοβάθμια Υποδείγματα Ορθολογικών Προσδοκιών . . .	779
E.3.4 Εναλλακτικές Υποθέσεις για την Εξέλιξη των Εξωγενών Μεταβλητών	782
E.3.5 Δευτεροβάθμια Δυναμικά Υποδείγματα Ορθολογικών Προσδοκιών	784
<i>Βιβλιογραφία</i>	789

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ αποτελεί διακριτό κλάδο της οικονομικής επιστήμης και ασχολείται με τον προσδιορισμό βασικών οικονομικών μεγεθών σε επίπεδο εθνικών οικονομιών και της παγκόσμιας οικονομίας.

Επιδιώκει να δώσει απαντήσεις σε ορισμένα από τα πιο σημαντικά ερωτήματα και ζητήματα που απασχολούν τις σύγχρονες κοινωνίες, όπως οι προσδιοριστικοί παράγοντες της οικονομικής μεγέθυνσης και των οικονομικών διακυμάνσεων, ο προσδιορισμός και οι διακυμάνσεις της ανεργίας, του πληθωρισμού και του ισοζυγίου πληρωμών, τα χαρακτηριστικά και οι συνέπειες των οικονομικών κρίσεων και οι δυνατότητες της κυβερνητικής πολιτικής για την προώθηση της οικονομικής μεγέθυνσης, την εξομάλυνση των οικονομικών διακυμάνσεων, την αποφυγή οικονομικών κρίσεων και τη διατήρηση του πληθωρισμού και της ανεργίας σε χαμηλά επίπεδα.

Το βιβλίο αυτό επισκοπεί τα βασικά υποδείγματα της σύγχρονης μακροοικονομικής για προπτυχιακούς σπουδαστές ή/και επαγγελματίες οικονομολόγους οι οποίοι θέλουν να εμπλουτίσουν και να ανανεώσουν τις γνώσεις τους. Είναι αποτέλεσμα των διαλέξεων του συγγραφέα στους προπτυχιακούς σπουδαστές του Τμήματος Οικονομικής Επιστήμης στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, κυρίως στην περίοδο 2009-2022.

Τα μακροοικονομικά υποδείγματα που επισκοπούνται αναφέρονται τόσο στη βραχυχρόνια και μεσοχρόνια ισορροπία, ώστε να εξηγηθούν και να αναλυθούν οι προσδιοριστικοί παράγοντες των οικονομικών διακυμάνσεων, όσο και στη μακροχρόνια ισορροπία, ώστε να εξηγηθεί η διαδικασία της μακροχρόνιας οικονομικής μεγέθυνσης. Επισκοπούνται υποδείγματα τόσο κλειστών όσο και ανοικτών οικονομιών.

Τα οικονομικά υποδείγματα είναι απλουστευμένες αναπαραστάσεις των οικονομιών, οι οποίες μας επιτρέπουν να αναλύσουμε τα κύ-

ρια χαρακτηριστικά τους. Αν και δεν υπάρχει εγγενής λόγος για τον οποίο ένα υποδείγμα πρέπει να είναι σε μαθηματική μορφή, τα μαθηματικά υποδείγματα εξασφαλίζουν πιο εύκολα την εσωτερική συνοχή στη συλλογιστική μας για τις πραγματικές οικονομίες. Μας επιτρέπουν επίσης να αντιμετωπίσουμε μεγαλύτερο βαθμό πολυπλοκότητας από τα μη μαθηματικά υποδείγματα και επίσης να αποτιμούμε καλύτερα την ποσοτική σημασία διαφόρων παραγόντων. Για τους λόγους αυτούς, τα μακροοικονομικά υποδείγματα, όπως και τα οικονομικά υποδείγματα γενικότερα, εκφράζονται κυρίως σε μαθηματική μορφή.

Στην ανάλυση των οικονομικών υποδειγμάτων στο βιβλίο αυτό γίνεται συνειδητή προσπάθεια να περιοριστεί το επίπεδο μαθηματικής πολυπλοκότητας των υποδειγμάτων που αναλύονται, χωρίς όμως να θυσιάζεται η πληρότητα της ανάλυσης.

Το απαιτούμενο επίπεδο μαθηματικών γνώσεων περιορίζεται στον διαφορικό και ολοκληρωτικό λογισμό, τη γραμμική άλγεβρα, τις εξισώσεις διαφορών πρώτου και δεύτερου βαθμού και απλές στατιστικές μεθόδους. Αυτό το επίπεδο καλύπτεται συνήθως στα εισαγωγικά εγχειρίδια και μαθήματα που καλύπτουν τα μαθηματικά και τη στατιστική για οικονομολόγους.

Για διευκόλυνση των σπουδαστών, το βιβλίο περιέχει τρία σύντομα Ειδικά Κεφάλαια που επισκοπούν τις μεθόδους επίλυσης εξισώσεων διαφορών, τις στοχαστικές διαδικασίες και την επίλυση υποδειγμάτων με ορθολογικές προσδοκίες.

Επιπλέον, τα περισσότερα οικονομικά υποδείγματα αναλύονται και επιλύονται όχι μόνο αλγεβρικά αλλά και διαγραμματικά, ενώ οι ιδιότητες τους περιγράφονται διεξοδικά.

Με τον τρόπο αυτό, ο σπουδαστής της σύγχρονης μακροοικονομικής έχει τη δυνατότητα να εξετάσει, να αναλύσει και να κατανοήσει τις ιδιότητες των μακροοικονομικών υποδειγμάτων πληρέστερα και ακριβέστερα.

Το βιβλίο είναι διαρθρωμένο σε πέντε ενότητες και 27 κεφάλαια που, πέραν της εισαγωγής, αναφέρονται στην ανάλυση υποδειγμάτων βραχυχρόνιας και μεσοχρόνιας ισορροπίας σε κλειστές και ανοικτές οικονομίες (ενότητες Α έως Γ), τους προσδιοριστικούς παράγοντες της μακροχρόνιας οικονομικής μεγέθυνσης (ενότητα Δ) και τη σύγχρονη διαχρονική προσέγγιση στη μακροοικονομική (ενότητα Ε). Το τελευταίο κεφάλαιο, το Κεφάλαιο 27, επισκοπεί το ευρύτερο πεδίο της μακροοικονομικής, με στόχο τη σύνοψη των βασικών διδαγμάτων και συμπε-

ρασμάτων πολιτικής που εξάγονται από τη σύγχρονη μακροοικονομική ανάλυση.

Το βιβλίο αυτό έχει μια σειρά από διαφορές σε σχέση με τα υπόλοιπα εγχειρίδια μακροοικονομικής που κυκλοφορούν στην ελληνική αγορά.

Η πρώτη του διαφορά είναι ότι είναι πληρέστερο, διότι αναφέρεται τόσο στην παραδοσιακή προσέγγιση στη μακροοικονομική, σύμφωνα με την οποία οι οικονομίες προσαρμόζονται σταδιακά προς μια στατική μεσοχρόνια ισορροπία, όσο και στη σύγχρονη διαχρονική προσέγγιση, η οποία βασίζεται στη διαχρονική βελτιστοποίηση εκ μέρους των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων. Με τον τρόπο αυτό το βιβλίο επιχειρεί να γεφυρώσει το χάσμα που χωρίζει την προσέγγιση της διδασκαλίας της μακροοικονομικής σε προπτυχιακό και σε μεταπτυχιακό επίπεδο.

Η δεύτερη διαφορά του είναι ότι δεν κάνει τις συνήθεις εκπτώσεις στο πώς αντιμετωπίζει τα προβλήματα βελτιστοποίησης εκ μέρους των νοικοκυριών και επιχειρήσεων ή/και τα ζητήματα δυναμικής προσαρμογής των οικονομιών. Προκειμένου να αναλυθεί η διαδικασία της προσαρμογής και της εξισορρόπησης των οικονομιών χρησιμοποιούνται ευρέως τα κατάλληλα μαθηματικά εργαλεία, κυρίως οι μέθοδοι στατικής και δυναμικής μαθηματικής βελτιστοποίησης, οι εξισώσεις διαφορών και η έννοια των στοχαστικών διαδικασιών.

Η τρίτη και σημαντικότερη διαφορά του είναι ότι τα παραδείγματα που χρησιμοποιούνται και οι περιπτώσεις που αναλύονται δεν αναφέρονται μόνο στην οικονομία των ΗΠΑ ή του Ηνωμένου Βασιλείου, ή και σε άλλες αναπτυγμένες οικονομίες, αλλά, σε μεγάλο μέρος, και στην ελληνική οικονομία και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία για ένα βιβλίο που απευθύνεται σε Έλληνες σπουδαστές.

Η συγγραφή αυτού του βιβλίου προέκυψε από τις διαλέξεις του συγγραφέα στο πλαίσιο του προπτυχιακού προγράμματος του Τμήματος Οικονομικής Επιστήμης του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών μεταξύ 2009 και 2022. Οι σημειώσεις των διαλέξεων γίνονταν όλο και περισσότερο λεπτομερείς και οδήγησαν σε αυτό το βιβλίο, δεδομένου ότι τα υφιστάμενα διδακτικά εγχειρίδια, κυρίως μεταφράσεις ξένων εγχειριδίων, δεν κάλυπταν σε ικανοποιητικό βαθμό τις ανάγκες του προγράμματος διδασκαλίας της μακροοικονομικής σε ένα Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης όπως αυτό του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τις διαδοχικές γενεές σπουδαστών του Τμήματος Οικονομικής Επιστήμης, ιδιαίτερα των ετών από το 2009 και

μετά, γιατί χωρίς αυτούς το βιβλίο αυτό δεν θα είχε υπάρξει. Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους συναδέλφους καθηγητές Πέτρο Βαρθαλίτη, Βαγγέλη Βασιλάτο, Θωμά Μούτο, Πλούταρχο Σακελλάρη και Αποστόλη Φιλιππόπουλο, για τις πολλές εποικοδομητικές συζητήσεις γύρω από τα ζητήματα της διδασκαλίας της μακροοικονομικής. Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλονται στον Αποστόλη Φιλιππόπουλο, για τα σχόλιά του σε ένα πρωτόλειο αυτού του βιβλίου.

Οι εκδόσεις Gutenberg, για μία ακόμη φορά, ανέλαβαν με μεγάλη επιτυχία το ζήτημα της παραγωγής ενός βιβλίου υψηλής εκδοτικής ποιότητας. Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Κώστα Δαρδανό, ο οποίος με ενθάρρυνε να ολοκληρώσω τη συγγραφή του, τον Γιάννη και την Ιωάννα Μαμάη που είχαν την επιμέλεια της έκδοσης και την Τέτη Παλαιθοδώρου που είχε την επιμέλεια του κειμένου.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τη σύζυγό μου Δίκα για τη συμπαράσταση και την κατανόησή της σε μια ακόμη απαιτητική επιστημονική και συγγραφική μου προσπάθεια.

Νέα Ερυθραία, 15 Απριλίου 2022

Γιώργος Αλογοσκούφης